

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 19CoP/10/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3117207701
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 04. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viera Škultétyová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2018:3117207701.2

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Škultétyovej a sudcov JUDr. Beáty Čupkovej a JUDr. Radoslava Svitanu, PhD. v právnej veci navrhovateľa - manžela T., zastúpeného Y. a Y. proti manželke B., zastúpenej Y., o rozvod manželstva a úpravu pomerov manželov na čas po rozvode k maloletému T. R., narodenému dňa XX.XX.XXXX v X. v O., na odvolanie navrhovateľa proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín zo dňa 27. decembra 2017, č.k. 26P/220/2017-77, takto

rozhodol:

Uznesenie súdu prvej inštancie z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie svojím uznesením vyhlásil, že Okresný súd Trenčín nemá právomoc konať vo veci návrhu na úpravu práv a povinností k maloletému T. R., konanie o návrhu na úpravu práv a povinností k maloletému T. R. zastavil a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania v tejto časti konania. V odôvodnení svojho uznesenia uviedol, že navrhovateľ svojím návrhom zo dňa 03.04.2017 žiadal, aby súd rozviedol manželstvo, ktoré účastníci uzavreli dňa XX.XX.XXXX a zároveň žiadal, aby rozhodol o úprave práv a povinností k ich maloletému dieťaťu T. R., narodenému XX.XX.XXXX. Súd prvej inštancie zistil, že na Okresnom súde Banská Bystrica sa pod sp. zn. 37P/124/2017 vedie tzv. „návratové konanie“, v ktorom sa matka (manželka) domáha, aby maloleté dieťa (maloletý T. R.) bolo navrátené do cudziny - do O.. Uvedený návrh podala matka, nakoľko otec maloletého neoprávnene odviezol z O. na územie Slovenskej republiky. Uvedené konanie nie je skončené. Z vyjadrení navrhovateľa a manželky navrhovateľa mal súd prvej inštancie preukázané, že obaja rodičia s maloletým T. žili v spoločnej domácnosti od jeho narodenia až do dňa 25.03.2017, kedy navrhovateľ bez súhlasu jeho manželky odviezol maloletého z miesta jeho obvyklého pobytu v O. na Slovensko, pričom navrhovateľ súdu žiadnym spôsobom nepreukázal súhlas jeho manželky s vycestovaním, respektíve premiestnením a zotrvávaním dieťaťa na území iného štátu a ani rozhodnutie príslušného súdu, ktoré by ho na to oprávňovalo a nahrádzalo súhlas jeho manželky s vycestovaním. Maloletý T., ktorý sa narodil a žil so svojimi rodičmi v O., ktorá je krajinou jeho obvyklého pobytu, bol svojím otcom - navrhovateľom neoprávnene premiestnený do iného členského štátu. Na základe uvedeného mal súd prvej inštancie za to, že sú naplnené predpoklady použitia článku 10 Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 pre určenie právomoci vo veciach rodičovských práv a povinností. Súd členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt pred jeho neoprávneným premiestnením (v tomto prípade O.), zostávajú príslušné k vydaniu rozhodnutia vo veci rodičovských práv a povinností aj po premiestnení dieťaťa. Právomoc možno priznať súdom nového členského štátu iba za použitia podmienok uvedených v ustanoveniach článku 10 písm. a) a b) Nariadenia. V danom prípade však uvedené podmienky nie sú splnené, nakoľko matka - manželka navrhovateľa žiada, aby sa dieťa vrátilo do O. (konanie Okresného súdu Banská Bystrica - 37P/124/2017), s jeho premiestnením, respektíve zadržávaním sa nezmierila, pričom maloleté dieťa nebývalo po premiestnení na území Slovenskej republiky najmenej po dobu 1 roka po tom, čo sa matka maloletého - manželka navrhovateľa dozvedela o mieste jeho pobytu. Preto právomoc vo

veciach rodičovských práv a povinností k maloletému T. majú príslušné súdy O.. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že v danej veci nebolo možné aplikovať ani ustanovenie kapitoly II oddielu 3 článku 20 odseku 1 Nariadenia, keďže neboli kumulatívne splnené podmienky na použitie citovaného ustanovenia. Nejde o nalievavú situáciu, maloleté dieťa nie je ohrozené na zdraví alebo vývoji. Bolo preukázané, že matka - manželka navrhovateľa nevyvíja žiadne nezákonné kroky smerujúce k násilnému odobratiu dieťaťa a jeho následnému odlúčeniu od otca - navrhovateľa. Matka - manželka navrhovateľa v danej veci postupuje výlučne legálnou cestou v zmysle medzinárodných dohovorov a nariadení, ktorými je aj Slovenská republika viazaná (Haagsky dohovor o medzinárodných únosoch detí z roku 1980 a Nariadenie rady EÚ číslo 2201/2003 Úradného vestníka (Brusel II bis)). Obrátila sa na príslušné talianske orgány so žiadosťou o zabezpečenie návratu maloletého do štátu jeho obvyklého pobytu. Rozhodnutie o navrátení maloletého T. alebo jeho nenavrátaní do O. je v kompetencii Okresného súdu Banská Bystrica § 124 odsek 1 písmeno b) Civilného mimosporového poriadku). Tiež nie je v danom prípade naplnená podmienka prijatia opatrenia vo vzťahu k osobám alebo majetku nachádzajúcim sa v členskom štáte. Nejedná sa teda o nalievavý prípad v zmysle ustanovenia článku 20 oddielu 3 Kapitoly II Nariadenia. Nakoľko súdy Slovenskej republiky nemajú právomoc vo veci konať a nedostatok právomoci je prekážkou neodstrániteľnou, súd v konaní nemôže ďalej pokračovať, a preto konanie v zmysle § 161 odsek 1, 2 CSP zastavil. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 52 CMP.

2. Proti tomuto uzneseniu v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie navrhovateľ a domáhal sa, aby odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie zrušil podľa § 389 CSP. Uplatnil odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. d), písm. h) CSP. Uviedol, že návrh na rozvod manželstva podal na Okresnom súde Trenčín dňa 03.04.2017, súd nenamietal, že nie je daná právomoc súdov Slovenskej republiky, ale namietal svoju miestnu príslušnosť a spis postúpil Okresnému súdu Považská Bystrica. Okresný súd Považská Bystrica nenamietal právomoc slovenských súdov, ale namietal svoju miestnu príslušnosť a nesúhlasil s postúpením veci, vec predložil na rozhodnutie Krajskému súdu v Trenčíne. Krajský súd v Trenčíne nenamietal právomoc súdov Slovenskej republiky, ale rozhodol, že nesúhlas Okresného súdu Považská Bystrica s postúpením veci z Okresného súdu Trenčín je dôvodný a príslušný na konanie vo veci je Okresný súd Trenčín. Považoval za nepochopiteľné, že 8 mesiacov po podaní návrhu na začatie konania súd zistil, že nie je daná jeho právomoc v časti o úpravu práv a povinností k maloletému T. R.. Poukázal na ust. § 100, § 92 CMP, § 14, § 36 ods. 1, ods. 2 CSP a dôvodil, že konanie o úpravu práv a povinností k maloletým deťom pochádzajúcim z manželstva na čas po rozvede je obligatórne spojené s konaním o rozvod manželstva, nezisťuje sa zvlášť miestna príslušnosť súdu pre rozvod a zvlášť miestna príslušnosť súdu pre úpravu práv a povinností k maloletým deťom pochádzajúcich z manželstva na čas po rozvede. Ten súd, u ktorého je daná právomoc a miestna príslušnosť konať o rozvod manželstva, koná aj o úprave práv a pomerov k maloletým deťom na čas po rozvede, nakoľko tieto konania sú priamo zo zákona spolu spojené a nie je možné ich rozdeliť, ako to arbitrálne učinil súd prvej inštancie. Poukázal na kapitolu II., oddiel 1, článok 3, ods. 1 Nariadenia Rady Európskych spoločností č. 2201/003 zo dňa 27.11.2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, podľa ktorého vo veciach rozvodu, rozluky alebo anulovania manželstva majú právomoc súdy členského štátu podľa písm. b), ktorého štátnymi príslušníkmi sú obaja manželia. Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že v posudzovanom prípade je daná právomoc súdov Slovenskej republiky. Ďalej uviedol, že s manželkou sa dohodli, že zoberie späť svoj návrh na začatie návratového konania, ktoré sa vedie na Okresnom súde v Banskej Bystrici a zostane žiť na Slovensku, kde žije i on a od 26.03.2017 spolu s maloletým synom T., o ktorého sa v súčasnej dobe starajú na základe rodičovskej dohody formou striedavej starostlivosti. Z týchto dôvodov považoval uznesenie súdu prvej inštancie za nezákonné a arbitrálne, ktoré porušuje základné práva a slobody jeho do takej miery, že nemôže obstať.

3. Manželka (matka maloletého T.), ktorej bolo odvolanie navrhovateľa doručené prostredníctvom jej zástupcu, sa k podanému odvolaniu písomne nevyjadřila.

4. Kolízny opatrovník, ktorému bolo odvolanie otca doručené, sa písomne k podanému odvolaniu nevyjadřil.

5. Krajský súd preskúmal vec podľa § 65 a § 66 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len CMP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP) a dospel k záveru, že uznesenie súdu prvej inštancie je potrebné zrušiť podľa § 389 ods. 1 písm. d) CSP a podľa ust. § 391 ods. 1 CSP vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

6. V danej veci navrhovateľ podal dňa 04.04.2017 na okresný súd návrh na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov (správne pomerov manželov) k maloletému T. R. na čas po rozvode.

7. Podľa § 100 CMP s konaním o rozvod manželstva je spojené konanie o úpravu pomerov manželov k ich maloletým deťom na čas po rozvode.

8. Súd prvej inštancie svoju právomoc na rozhodnutie vo veci rozvodu manželstva účastníkov nespochybnil. Vyhlásil však, že nemá právomoc konať vo veci návrhu na úpravu práv a povinností (správne pomerov manželov na čas po rozvode) k maloletému T. R., a preto konanie o tomto návrhu zastavil, pričom poukázal na ust. § 161 ods. 1, ods. 2 CSP a Kapitoly II., Oddiel 2, Článok 8, bod 1, Článok 10 Nariadenia rady Európskych spoločenstiev č. 2201/2003 (Brusel II bis). Nezistil predpoklady pre postup podľa Kapitoly II., Oddiel 3, Článok 20, odseku 1 citovaného nariadenia.

9. Odvolací súd dopytom na Okresný súd Banská Bystrica zistil, že pod spisovou značkou 37P/124/2017 sa na základe návrhu matky vedie konanie o nariadenie návratu maloletého T. R. do cudziny. Podaním, doručeným Okresnému súdu Banská Bystrica dňa 02.02.2018, matka svoj návrh o návrat maloletého T. do cudziny (zo dňa 20.04.2017) vzala späť, vzhľadom na dohodu s otcom maloletého dieťaťa a navrhla konanie zastaviť. Uznesením zo dňa 22.02.2018, č.k. 37P/124/2017-390 Okresný súd Banská Bystrica konanie o návrhu na návrat maloletého T. R. do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní zastavil v dôsledku späťvzatia návrhu v celom rozsahu matkou. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 16.03.2018.

10. Pre rozhodnutie odvolacieho súdu bol rozhodujúci stav danej veci v čase vydania rozhodnutia (§ 217 CSP, § 234 CSP).

11. V čase rozhodovania odvolacieho súdu v danej veci bolo konanie o návrhu na návrat maloletého T. R. do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní právoplatne zastavené v dôsledku späťvzatia návrhu matkou.

12. Podľa Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27.11.2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností - Kapitoly II. - Súdna právomoc, Oddiel 2 - Rodičovské práva a povinnosti, Článok 10 - Súdna právomoc v prípadoch únosu dieťaťa - v prípade neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dieťaťa si súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt, bezprostredne pred svojím neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, zachovávajú právomoc, až kým dieťa nenadobudne obvyklý pobyt v inom členskom štáte a:

a) každá osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo, sa zmieri s premiestnením alebo zadržaním,

alebo

b) dieťa sa zdržiavalo v inom členskom štáte najmenej jeden rok po tom, ako sa osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo, dozvedel, alebo mohol dozvedieť o mieste pobytu dieťaťa, dieťa sa usadilo v novom prostredí a je splnená najmenej jedna z týchto podmienok:

i) do jedného roka odvtedy, ako sa nositeľ opatrovníckeho práva dozvedel alebo mohol dozvedieť o mieste pobytu dieťaťa, sa nepodala žiadosť o návrat dieťaťa na príslušné orgány členského štátu, do ktorého bolo dieťa premiestnené, alebo v ktorom je zadržované;

ii) nositeľ opatrovníckeho práva vzal späť svoju žiadosť o návrat a v lehote stanovenej v bode i) sa nepodala nová žiadosť;

iii) konanie na súde členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt, bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, sa skončilo podľa článku 11, ods. 7;

iv) súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, vydali rozsudok o opatrovníckom práve, z ktorého nevyplýva povinnosť návratu dieťaťa.

13. Citovaný Článok 10 „Nariadenia“ zaručuje, že súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt pred únosom, si zachovávajú právomoc na rozhodovanie v podstate veci aj po únose. Právomoc

môžu získať súdy členského štátu, do ktorého bolo dieťa unesené iba za veľmi prísnych podmienok, a to v dvoch situáciách: 1) že dieťa nadobudlo obvyklý pobyt v členskom štáte, do ktorého bolo unesené a všetci, ktorí majú opatrovnícke právo, sa zmierili s únosom, alebo 2) dieťa nadobudlo obvyklý pobyt v členskom štáte, do ktorého bolo unesené a zdržiavalo sa v tomto členskom štáte najmenej jeden rok potom, ako sa tí, ktorí majú opatrovnícke právo, dozvedeli, alebo mohli dozvedieť o mieste pobytu dieťaťa a dieťa sa zžilo s novým prostredím. Okrem toho musí byť však splnená aspoň jedna z týchto podmienok - a) do jedného roka odvtedy, ako sa opustený rodič dozvedel, alebo mohol dozvedieť o mieste pobytu dieťaťa, nebola podaná žiadosť o návrat dieťaťa, alebo b) žiadosť o návrat dieťaťa bola podaná, ale bola vzatá späť a do jedného roka nebola podaná nová žiadosť, alebo c) v dožiadanom členskom štáte bolo vydané rozhodnutie o nevrátení a súdy oboch členských štátov vykonali nevyhnutné kroky podľa článku 11 ods. 6, ale konanie bolo ukončené podľa článku 11 ods. 7, pretože účastníci neurobili svoje podania do troch mesiacov od oznámenia, alebo d) príslušný súd pôvodu vydal rozsudok o opatrovníckom práve, z ktorého nevyplýva povinnosť dieťa vrátiť.

14. Podľa Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27.11.2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností - Kapitoly II. - Súdna právomoc, Oddiel 2 - Rodičovské práva a povinnosti, Článok 12 - Dohoda o súdnej právomoci - súdy členského štátu pri výkone svojej právomoci podľa článku 3, na základe návrhu na rozvod, rozluku alebo anulovanie manželstva, majú právomoc v každej veci, ktorá sa týka rodičovských práv a povinností, a ktorá súvisí s týmto návrhom, ak:

a) aspoň jeden z manželov má rodičovské práva a povinnosti k dieťaťu

a

b) manželia a nositelia rodičovských povinností prijali právomoc týchto súdov výslovne, alebo iným jednoznačným spôsobom v čase začatia konania, a ak je to v najlepšom záujme dieťaťa.

15. Článok 12 „Nariadenia“ upravuje obmedzenú možnosť podať návrh na súd členského štátu, v ktorom dieťa nemá obvyklý pobyt buď z dôvodu, že vec súvisí so začatým konaním o rozvod, alebo že dieťa má podstatnú väzbu vo vzťahu k tomuto členskému štátu. Ak sa v členskom štáte začalo konanie o rozvod, súdy tohto členského štátu majú právomoc aj vo veciach rodičovských práv a povinností v kontexte rozvodového konania, aj keď dieťa, o ktoré ide, nemá obvyklý pobyt v tomto členskom štáte. Rozvodový súd má právomoc za podmienky, ak aspoň jeden z manželov má rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu, pričom súd musí zistiť, či v čase podania návrhu na začatie konania všetci nositelia rodičovských práv a povinností prijali právomoc rozvodového súdu, či už výslovne, alebo iným, jednoznačným spôsobom a je v najlepšom záujme dieťaťa, aby právomoc vykonával tento súd.

16. Z obsahu spisu doposiaľ vyplýva, že obaja rodičia s maloletým T. žili v spoločnej domácnosti od jeho narodenia až do 25.03.2017 v O.. Od 26.03.2017 maloletý spolu s otcom opustili územie O. a od tejto doby sa zdržiavajú na území Slovenska. Matka podala dňa 18.04.2017 návrh na súd na návrat maloletého T. do cudziny po jeho neoprávnenom premiestnení otcom, ktoré konanie bolo právoplatne zastavené (dňa 16.03.2018) v dôsledku späťvzatia návrhu matkou (po vyjadrení kolízneho opatrovníka i otca maloletého) a odvolací súd nemá vedomosť o tom, že by bol podaný v stanovenej lehote jedného roka nový návrh na návrat maloletého do cudziny. Otec v podanom odvolaní v preskúmvanej veci deklaruje, že medzi rodičmi došlo k uzavretiu rodičovskej dohody a o maloletého T. sa starajú obaja rodičia formou striedavej osobnej starostlivosti. Uvedené tvrdenie otca matka nespochybnila, naopak, vo svojom späťvzatom návrhu na návrat maloletého T. do cudziny uviedla, že medzi rodičmi maloletého došlo k dohode. Javí sa preto ako nevyhnutné skúmať právomoc slovenského súdu i podľa citovaného Článku 10 Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 a ustáliť, či slovenský súd získal právomoc v danej veci (viď bod 13 tohto odôvodnenia).

17. Za významné v danej veci odvolací súd považuje i tú skutočnosť, že matka sa k návrhu na rozvod manželstva vyjadrila, právomoc slovenského súdu v konaní o rozvod manželstva, ani v konaní o úpravu pomerov manželov k ich maloletému dieťaťu na čas po rozvode nespochybnila. Preto bolo potrebné zistiť, či neboli splnené predpoklady pre aplikáciu Článku 12 Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003.

18. Vzhľadom k uvedenému odvolací súd dospel k záveru, že uznesenie súdu prvej inštancie bolo predčasné, je potrebné ho zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie,

pričom súd prvej inštancie opätovne preskúma svoju právomoc v danej veci podľa citovaných ustanovení Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003.

19. Rozhodnutie bolo senátom Krajského súdu v Trenčíne prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).